חמש עשרה נשים פרק ראשון יבמות ט.

ולא בעבודת כוכבים אלא על דבר שחייבין על זדונו כרת ושגגתו חטאת [6]ותנן נמי [8]כל מצוה שבתורה שחייבין על זדונו כרת ועל שגגתו חטאת יחיד מביא בשבה או שעירה נשיא מביא שעיר משיח וב"ד מביאין פר ובעבודת כוכבים יחיד נשיא ומשיח מביאין [9]שעירה [10]צבור מביאים פר ושעיר פר לעולה ושעיר לחטאת מה"מ [11]דת"ר [1]ונודעה החטאת אשר חטאו עליה רבי אומר נאמר כאן עליה ונאמר להלן [2]עליה מה להלן דבר שחייבים על זדונו כרת ועל שגגתו חטאת אף כאן דבר שחייבין על זדונו כרת ועל שגגתו חטאת אשכחן צבור במשיח [3]לאשמת העם הרי משיח כצבור יחיד ונשיא אתיא [4]מצות [5]מצות ולא בעבודת כוכבים אלא על דבר שחייבין על זדונו כרת ועל שגגתו חטאת אשכחן צבור בעבודת כוכבים יליף [6]מעיני [5]מעיני יחיד נשיא ומשיח [7]מואם נפש אחת אחד יחיד ואחד נשיא ואחד משיח במשמע [7]וי"ו מוסיף על ענין ראשון וילמד תחתון מן העליון ורבנן האי סברא מנא להו נפקא להו [8]מדמקרי ליה ר' יהושע לבריה [8]תורה אחת יהיה לכם לעושה בשגגה והנפש אשר תעשה ביד רמה הוקשה כל התורה כולה לעבודת כוכבים מה עבודת כוכבים דבר שחייבין על זדונו כרת ועל שגגתו חטאת אף כל דבר שחייבין על זדונו כרת ועל שגגתו חטאת אשכחן יחיד ונשיא ומשיח בין בעבודת כוכבים ובין בשאר מצות צבור בעבודת כוכבים מנין אמר קרא ואם נפש וילמד עליון מתחתון אלא צבור בשאר מצות מנלן יליף מעיני מעיני ורבי האי תורה אחת מאי עביד ליה מיבעי ליה לכדתניא [9]לפי שמצינו שחלק הכתוב בין יחידים למרובים [2]יחידים בסקילה לפיכך ממונן פלט מרובין בסייף לפיכך ממונן אבד יכול נחלוק בקרבנותיהן תלמוד לומר תורה אחת יהיה לכם [10]מתקיף לה רב חלקיה מהגרוניא טעמא דכתב רחמנא תורה אחת יהיה לכם הא לאו הכי ה"א נחלק מאי לייתו לייתו פר צבור בשאר מצות הוא דמייתו כשבה יחיד בשאר מצות הוא דמייתי שעיר נשיא בשאר מצות הוא דמייתי פר לעולה ושעיר לחטאת צבור בעבודת כוכבים הוא דמייתו ואלא מאי שעירה יחיד נמי היינו קרבנו איצטריך ס"ד אמינא הואיל וצבור בהוראה מייתו פר לעולה ושעיר לחטאת אינהו נמי ניתו איפכא א"נ [11]צריך ואין לו תקנה קמ"ל א"ל לוי לרבי מאי אירא דתני ט"ו ליתני ט"ז א"ל [12]כמדומה לי שאין לו מוח בקדקדו מאי דעתך אמו אנוסת אביו אמו אנוסת אביו פלוגתא דרבי יהודה ורבנן היא ובפלוגתא לא קא מיירי ולא והרי איסור מצוה ואיסור קדושה דפליגי רבי עקיבא ורבנן וקתני בפרקין קא אמרינן והא [13]בית שמאי מתירין את הצרות לאחין ובית הלל אוסרין [13]בית שמאי במקום והרי אשת אחיו שלא היה בעולמו דפליגי

מה להלן דבר שחייבין על זדונו כרת ושגגתו חטאת. אגב שיטפיה נקט ליטמא דממני' דהוריות (דף ח.) לחייתי לעיל דשגגתו חטאת לא קיים ליה בחטאת אשה אלא מהכא:

בעבודת כוכבים אתיא מעיני מעיני. לא מצינו למימר אתיא מצות מצות דכל מצות דכתיב בעבודת כוכבים אינעטריך לכדדרש בספרי כל מצות זו עבודת כוכבים שבקולה כנגד כל המצות:

וילמד התחתון מעליון. וא"ת תיפוק לי דכתיב התם כרת בהדיא כדדרשי רבנן בסמוך וי"ל דלר' ההוא כרת במנכך את השם דהכי כתיב את ה' הוא מגדף ונכרתה וכפ' מי שהיה טמא (פסחים דף נג.) אית לי' לרבי מגדף היינו מנכך את השם:

ורבנן האי סברא מנא להו. וא"ת כולה מילתא מיפוק לי מעליה דג"ש ניתנה לידרש לכל מילי וי"ל דעליה דכתיב גבי אחות אשה וגבי חטאת לא מופנה וההוא דיבום מופנה ור"ת אומר דאפילו מופנה היא לאחות אשה כיון דההוא דחטאת לאו מופנה שנכתבו ליה למופנה מגד אחד ודרשינן ממופנה משני לדדין כדאמרינן בהמפלת (נדה דף כב: וסס): **מה** עבודת כוכבים דבר שחייבים על זדונה כרת. וא"ת ואימא מה עבודת כוכבים שחייבים על זדונה סקילה וי"ל דלא גמרינן אלא מה דכתיב בההוא קרא דלא כתיב התם אלא כרת דקסבר מגדף היינו עובד עבודת כוכבים וה"ג לרבנן דלא גמרי מה עבודת כוכבים שיש בה לאו וכרת ולא כעו לאו כיון דלא כתיב בההוא פרשה תדע דנפרק בתרא דמכות (ד' יג: וסס) ממעט פסח ומילה משום דבעינן דומיא דעבודת כוכבים דאמר רחמנא לא תעביד והני קום עשה מינהו ולא ממעטו להו משום דהו לאו כמו בעבודת כוכבים ומיהו לרבי דנפקא ליה חטאת מעליה בעי לאו וכרת כמו בחטאת אשה ואמי שפיר דבשבועות (דף יג.) דרש רבי דנפורק עול ומפר ברית ומגלה פנים אית בהו כרת ולא תשיב להו בהדי עשה ושלשים כריתות משום דלא אשכחן בהו לאו[6]:

[6]**ורבנן.** אית להו כרת בפורק עול ומפר [7]ברית ומגלה פנים אלא מוקמינן ג' כריתות בעבוד' כוכבים בסוף פרק ארבע מיתות (סנהדרין דף מד:) ע"כ גלגון: **מאי** לייתו לייתו פר בו'. קסבר דכיון שחלקם מכל מיתות ג"ד דממונן פלט חלקינן להו מכל מתכפרים וקשיא דליתו כבש או איל ואפי' איכא שום מתכפר דמייתי מ"מ הוה ליה לאקשויי:

והרי איסור מצוה ואיסור קדושה דפליגי ר"ע ורבנן. כלל דוכתי פשיטא ליה להש"ס דמייתי לאוין לר"ע דאמר אין קידושין תופסין במייבי לאוין לאו בני תלילה וייבום מינהו כמו מייבי כריתות הכא ובהערל (לקמן דף עט:) גבי פלוגא דכא וכרות שפכה ובפרק ד' מיתות (סנהדרין דף נג:) ותימה לר"י דאמאי לא אמרינן נמי לר"ע דליתי עשה ולידחי לא תעשה: כתו

מסורת הש"ס

6) הוריות ט., כ) [ל"ל וכ"ל מכיתים מ' כן איתא במשנה דהוריות ט.], ג) הוריות דף ח., ד) [פסחים ה. קידושין יד: כ"מ לה. שבועות י. זבחים מח. חולין עח. כריתות כב:], ה) שבת סח: [הוריות ח.], ו) הוריות ח., ז) שם, ח) [ברכות טו: וס"ש], ט) [מנחות פ:], י) לקמן יג. [ודף מ. עדיות פ"ד מ"ח], כ) [ברכות לו: ביפה יח:], ל) [במדבר טו], מ) [הוריות ח.], נ) [ויקרא ד], ס) [במדבר טו], ע) [שם], פ) [וש"ע פוס' יומא פו.], צ) גלגון, ק) עיין מסרס"ל.

תורה אור השלם

1. וְנוֹדְעָה הַחַטָּאת אֲשֶׁר חָטְאוּ עָלֶיהָ וְהִקְרִיבוּ הַקָּהָל פַּר בֶּן בָּקָר לְחַטָּאת וְהֵבִיאוּ אֹתוֹ לִפְנֵי אֹהֶל מוֹעֵד:
ויקרא ד יד
2. וְאִשָּׁה אֶל אַחֹתָהּ לֹא תִקַּח לִצְרֹר לְגַלּוֹת עֶרְוָתָהּ עָלֶיהָ בְּחַיֶּיהָ:
ויקרא יח יח
3. אִם הַכֹּהֵן הַמָּשִׁיחַ יֶחֱטָא לְאַשְׁמַת הָעָם וְהִקְרִיב עַל חַטָּאתוֹ אֲשֶׁר חָטָא פַּר בֶּן בָּקָר תָּמִים לַיי לְחַטָּאת: ויקרא ד ג
4. אֲשֶׁר נָשִׂיא יֶחֱטָא וְעָשָׂה אַחַת מִכֹּל מִצְוֹת יְיָ אֱלֹהָיו אֲשֶׁר לֹא תֵעָשֶׂינָה בִּשְׁגָגָה וְאָשֵׁם:
ויקרא ד כב
וְאִם נֶפֶשׁ אַחַת תֶּחֱטָא בִּשְׁגָגָה מֵעַם הָאָרֶץ בַּעֲשֹׂתָהּ אַחַת מִמִּצְוֹת יְיָ אֲשֶׁר לֹא תֵעָשֶׂינָה וְאָשֵׁם: ויקרא ד כז
5. וְאִם כָּל עֲדַת יִשְׂרָאֵל יִשְׁגּוּ וְנֶעְלַם דָּבָר מֵעֵינֵי הַקָּהָל וְעָשׂוּ אַחַת מִכָּל מִצְוֹת יְיָ אֲשֶׁר לֹא תֵעָשֶׂינָה וְאָשֵׁמוּ:
ויקרא ד יג
6. וְהָיָה אִם מֵעֵינֵי הָעֵדָה נֶעְשְׂתָה לִשְׁגָגָה וַעֲשוּ כָּל הָעֵדָה פַּר בֶּן בָּקָר אֶחָד לְעֹלָה לְרֵיחַ נִיחֹחַ לַיי וּמִנְחָתוֹ וּנְסָכוֹ כַּמִּשְׁפָּט וּשְׂעִיר עִזִּים אֶחָד לְחַטָּאת: במדבר טו כד
7. וְאִם נֶפֶשׁ אַחַת תֶּחֱטָא בִּשְׁגָגָה וְהִקְרִיבָה עֵז בַּת שְׁנָתָהּ לְחַטָּאת:
במדבר טו כז
8. הָאֶזְרָח בְּבְנֵי יִשְׂרָאֵל וְלַגֵּר הַגָּר בְּתוֹכָם תּוֹרָה אַחַת יִהְיֶה לָכֶם לַעֲשֹׂה בִּשְׁגָגָה: וְהַנֶּפֶשׁ אֲשֶׁר תַּעֲשֶׂה בְיָד רָמָה מִן הָאֶזְרָח וּמִן הַגֵּר אֶת יְיָ הוּא מְגַדֵּף וְנִכְרְתָה הַנֶּפֶשׁ הַהִוא מִקֶּרֶב עַמָּהּ: במדבר טו כט-ל

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה תורה וכו' כתיב בפרשת עגלה כוכבים: (ב) ד"ה מה עבודת כוכבים דבר פל"ל ותיבת על נמחק:

עין משפט נר מצוה

לד א מיי' פ"ח מהל' שגגות הל' ח כ ד:
לה ב מיי' פ"ד מהלכות ע"ז הלכה כ:

תוספות ישנים

מאי נמלוק דמסמע קרבן מעוכב לייתי פר לגבי כשאר מצות הוא דמייתי. וא"ת ולימא לייתי כבש או איל דלימיה כאיהו וי"ל דאין לנו לכהנים מדעתנו קרבן מדם. ואי"ת א"כ למה לו להתריך כדקאמר לייתי פר כו' הי"ל למפרך מאי נמלוק אי לייתי קרבן דלימיה כמקום אחר אין זה נמלוק ואי מייתי קרבן דלימיה כשום מקום אין לנו לכהנים מדעתנו ול"ע:

מוסף רש"י

תורה אחת יהיה לכם לעושה בשגגה והנפש אשר תעשה ביד רמה. בעבודת כוכבים מסמעי קרא, דתניא בספרי ר"ש אומר בעבודת כוכבים הכתוב מדבר שנאמר כי דבר ה' בזה שבזה על דבר ראשון שנאמר כו אלהי ה' אלהיך ולא יהיה לך אלהים אחרים על פני (הוריות ח.). הוקשה כל התורה כולה לעבודת כוכבים. קרבנות של שגגות של כל עבירות לשל ע"ז, מה ע"ז קרבן שלה חיבו בה אלא על עבירה נמורה שחייב על זדונו כרת, דסמיך ליה והנפש אשר תעשה ביד רמה וכרתה, אף כל התורה אין מביאין חטאת אלא על דבר שזדונו כרת (שבת דף ס.). אשכחן יחיד נשיא ומשיח. דכתיב ואם נפש וכתיב תורה אחת יהיה לכם והנפש אשר תעשה ביד רמה, דיחיד ונשיא ומשיח בכלל ואם נפש אחת (הוריות ח.). וילמד עליון מתחתון. דכתיב בפרשה למעלה ומי שגגו לא יהיה לכם לצור וילמד מתחתון מואם נפש, מה להלן דבר שחייבין על זדונו כרת ועל שגגתו חטאת בין בעבודת כוכבים בין בשאר מצות, דגבי יחיד הוקשה כל התורה כולה לעבודת כוכבים, אף לצור אין מחייבין אלא על דבר שחייבין על זדונו כרת ועל שגגתו חטאת בין בעבודת כוכבים בין בשאר מצות, יכול נחלוק בקרבנותיהן. דכי היכי דמחלק לצור מיחדיה דקרבן לצור בעבודת כוכבים לא דמי לשוס קרבן יחיד, הי"נ נחלוק בקרבנותיהם דלהוי חלוק דמרבין שאנין דעיר הנדחת דלא להוי דמי לעולה לשוס קרבן לא לצור ולא ליחיד, תלמוד לומר תורה אחת. דעיר הנדחת דשונא כיחידים דמו ומייתי כל חד וחד שעירה כיחיד (שם). מאי לייתו. אנשי עיר הנדחת רבים דכתיב, לייתו פר צבור בשאר מצות הוא דמייתו. ולא הוי חלוק, וכ"ש דבמינן חלוק בין אנשי עיר הנדחת לצור דהא אין לצור נעשין עיר הנדחת כלל (שם). יחיד נמי היינו קרבנו. ולא הוי חלוק (שם). אצטריך. תורה אחת דס"ד וכו' אי נמי צריך. לחלוק בקרבן, ואין לו תקנה. לעיר הנדחת כשונג דלא אפשר לחלוק, קמ"ל, תורה אחת, דמייתי כל חד שעירה כיחיד (שם).

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com